

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)
Postboks 8742 Youngstorget
0028 OSLO

27.02.2024

Forslag til endring i Byggesaksforskriften (SAK10) om kvalifikasjonskrav

Bakgrunn:

Både Byggkvalitetsutvalget (2020) sin rapport og påfølgende høring, pekte blant annet på at dagens Sentral godkjenning ikke fungerer etter hensikten. Brannfaglig Fellesorganisasjon (BFO) har mange ganger tatt opp utfordringer med manglende kvalifikasjon fra de som prosjekterer og er utførende på brannsikkersområdet. Manglende kvalifikasjoner må også sees på i sammenheng med manglende uavhengig kontroll i byggesak, den styrende rollen Sentral godkjenning har fått og manglende fagområde for bygningsmessig/passiv brannsikring.

På dette punktet viser vi til vårt brev av 18.01.2024 «*Forslag til endring i Byggesaksforskriften (SAK10)*»

Dagens lov og forskrift:

BFO viser til PBL § 23-3 som sier følgende: «*Ansvarlig foretak skal oppfylle de kravene til kvalifikasjoner, pålitelighet og dugelighet som følger av forskrift gitt med hjemmel i § 23-8.*» og 23-8 «*Forskriftene kan gjelde kvalifikasjoner i foretakene basert på **utdanning** og praksis, pålitelighet og dugelighet og rutiner for oppfyllelse av krav til tiltak.*»

BFO har støttet endring i SAK10, der forskjellige utdanningsnivåer og erfaring gjenspeiles i de forskjellige Tiltaksklassene. Videre har BFO også pekt på viktigheten av at faglig ledelse, der en eller flere personer i foretaket som alene eller sammen oppfyller kravene til kvalifikasjoner med nødvendig kompetanse, brukes på de aktuelle prosjektene der kompetansen kreves.

BFO ønsker å peke på det arbeidet «Universitets- og Høgskolerådet» ved «Nasjonalt råd for teknologisk utdanning» gjorde i 2016. Her pekte de på at 90 studiepoeng skulle komme fra eget studieprogram/retning, for at man kunne pårope seg en Master i gjeldene program/retning. Det vil naturlig også bety at 60 poeng tilfredsstillende Bachelor-grad i gjeldene program/retning. BFO er av den oppfatning at det er viktig at ansvarsordninger sørger for at det settes krav til relevant utdanning til de ulike fagområdene. Erfaring fra dagens ordning er at dette ikke er tilfelle, slik at en kvalitetssikring av at utdanning og fagområde må passe sammen, må tas med i en evt. ny ordning.

SAK10 § 11-1 sier følgende: «*I erklæring om ansvarsrett skal foretaket bekrefte at faglig ledelse oppfyller krav til **relevant utdanning** og praksis som følger av kapittel 11, og at faglig ledelse i tiltaket benytter personell med nødvendige og relevante kvalifikasjoner for å gjennomføre det aktuelle tiltaket på en forsvarlig måte slik at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven ivaretas.*»

BFO har vanskelig med å forstå hvorfor det godkjennes personer uten relevant utdanning for fagområdene brannkonsept/strategi, slokkeinstallasjoner, brannalarm og ledesystem. Ved å gjøre dette, undergraves hele kvalifikasjonskravet om formell utdanning gitt av PBL og SAK10.

Forslag til endring:

1. BFO ser for seg at Sentral godkjenning kan legges ned, og at det innføres krav til uavhengig kontroll for alle brannsikkerhetsfagene (både på prosjektering og utførelse). Slik at når det foretas Uavhengig kontroll som foreslått, får man også en kontroll på at hele SAK10 er fulgt, inkludert at prosjekterende/utførende foretak har relevant utdanning. Alternativt MÅ et tilsyn/byggesak/eller annen sentral ansvarsordning kun legge til grunn relevant utdanning. Den faktiske tilsynsfrekvensen må økes slik at det blir en reell fare for «å bli tatt» for de som ikke oppfyller kravene i regelverket.

2. SAK10 § 11-1: «a) **For fagskole må minimum 40 studiepoeng vise til relevant fagområde, for bachelor må 60 studiepoeng vise det samme og for master gjelder 90 studiepoeng.**» Utdanning kan dokumenteres ved å legge frem kopi av vitnemål eller kvalifikasjonsbevis som er utstedt av offentlig myndighet i Norge eller annen EØS-stat, og som viser relevant utdanning.

Vi mener forslagene våre vil føre til varig færre byggefeil, forbedring av brannsikkerhetsnivået i norske byggverk og at Høgskulen på Vestlandet (HVL) endelig kan få den tilstrømming av studenter som Norges eneste utdanningsinstitusjon på brann fortjener.

Overgangsordningen som nå har vart i nærmere 7 år har bare demonstrert at det er behov for en innstramning og presisering av hva som er riktig utdanning for de branntekniske fagfeltene.

Vi stiller gjerne opp til et møte om dette særdeles viktige og kritiske området.

På vegne av BFO.

Arnstein Fedøy

Arnstein Fedøy

Styremedlem og prosjektleder

Henvisninger:

/1/ «Rapport fra bygge- og anleggsnæringens ekspertutvalg om kvalifikasjoner for ansvarlige foretak», november 2016,

https://www.nhobyggenaringen.no/siteassets/dokumenter/rapporter/bnl_kvalifikasjonerfor_ansvarligeforetak_2016_net_15nov.pdf

Vedlegg 1: Kommentarer til problemstillingene skissert i «Utdypning av oppdrag 15/2023...»

1. **Må det stilles kvalifikasjonskrav til alle ansvarlige foretak?**

Ja, vi mener at det må stilles kvalifikasjonskrav til alle søknadspliktige arbeider innenfor bygg og anlegg. Vi mener samtidig at det må innføres et mer fleksibelt system på linje med det som ble skissert i /1/ med bruk av en «klatrestige» som tar hensyn til ekstra lang erfaring i tillegg til formalkompetanse, se vedlegg 6 i dokumentet (PDF side 65 og utover).

Kommentar til dagens 50% regel om vektlegning av tidligere erfaring: For den som har relevant erfaring opparbeidet før det tilbys relevant fagområdeutdanning, ser vi ingen grunn til at ikke alle disse årene kan vektlegges fullt ut. Det øyeblikket det er utdanning, teller bare årene etter 50% regelen.

2. **Er kravene på viktige og kritiske områder treffsikre og forståelige?**

Ja, vi mener at disse ikke trenger endringer i dag. Det vi opplever utfordringer med, er at vi opplever veldig mye byggefeil av personer uten relevant kvalifikasjoner som utfører dagens arbeid.

Forslag til endring:

- a. Bygningsmessig/passiv brannvern tas inn som eget fagområde. Dette forutsetter at sentral godkjenning eller tilsvarende ordning videreføres eller at fagområdene lever videre uten dette. Det må presiseres at utover opplistet fagområder i SAK10, et det er prosjektet/tiltaket sine oppgaver og funksjoner som definerer hva som skal gjøres og behovet for å belegge dette med ansvar.
- b. For å støtte oppom den uavhengige kontrollen for alle brannfagområder, må man arbeide med tiltak som gjør at byggherre ser seg tjent med denne kontrollen. Dette i form av krav til FDV, EPD, BREEAM, mer enn 5 års garantier, årlige selvangivelser på teknisk tilstand bygg, osv.
- c. Dersom det er usikkerhet som gjelder kapasitet til kontroll av utførelsen, så foreslår vi en overgangsordning der bare de viktigste byggverkene (for eksempel risikoklasse 4, 5 og 6) blir med fra starten og resten fases inn etter for eksempel 3 år, med en ny klasse hvert år.

3. **På hvilke fagområder er det avgjørende med kvalifikasjonskrav?** Brannkonsept/strategi, slokkeinstallasjoner, brannalarm, ledesystem og bygningsmessig/passiv brannsikring.

4. **Kan tiltaksklasseinndelingen endres og/eller fjernes?** Vi oppfatter ikke dagens tiltaksklassesystem (Ttkl.) som svært omfattende og kompleks. Det som må styrkes, er at de ansvarlige foretak (prosjekterende, utførende og kontrollerende) gjennom endring i SAK10 § 12 må gis ansvar selv å fastsette korrekt Ttkl. basert på kompleksitet, vanskelighetsgrad og mulige konsekvenser mangler og feil kan få for helse, miljø og sikkerhet og formidle dette til Søker. Hvis de ansvarlige foretak får ansvar for dette og ikke Søker (som har begrenset kunnskap om hva de forskjellige foretak skal gjøre), kan bransjen selv få et forhold til Ttkl. Det praktisert fortsatt i stor grad etter VSAK 10 der antallet etasjer i stor grad var utslagsgivende – ikke jobben som skulle gjøres (søker, byggesak, osv.). Dette vanskeliggjør bruk av forskriftens krav for å fastsette tiltaksklassen i det enkelte prosjekt.

5. **Kan det gjøres tiltak for å sikre at kompetansen er til stede i tiltaket?** Det er viktig at det legges til rette for at både små- og store foretak kan utføre arbeider innenfor det

branntekniske området på norske bygg- og anlegg. Vi mener at dagens ordning, som er sitert i første avsnitt av vedlegget «Utdypning av oppdrag...», gir et godt bilde av hvordan dette skal fungere.

Det som med fordel kunne vært utdypet, er kravet til at det må dokumenteres at alle ansatte i foretaket som skal jobbe med oppgaver i tiltakene skal ha både en vis utdanning og en viss mengde erfaring innenfor de ulike oppgavene. Alternativt kan opplæring gis av svært erfarne kollegaer eller tilsvarende opplæringsprogram før den enkelte ansatte «godkjennes» for å arbeide på egenhånd med ulike oppgaver i et tiltak. Noen oppgaver kan på sikt også kreve sertifisering eller tilsvarende ordninger på opplæring.

Slik opplæring og «godkjenning» må styres og dokumenteres i et KS-system. Kvalitetssikring av KS systemet og oppfølgingen av dette må det føres tilsyn på. Alternativt til offentlig tilsyn kan man for eksempel kreve en akkreditert sertifisering av foretak som skal søke om ansvarsrett (eller være sentralt godkjent hvis ordningen videreføres), etter ISO 9001. Da vil et akkrediteringsorgan gjennomføre jevnlig kvalitetssikring av KS systemet og bruk av dette til den enkelte virksomhet.